

MIEJSCE KONKURSÓW TEMATYCZNYCH WE WSPÓŁPRACY NADLEŚNICTW LP ZE SZKOŁAMI

Anna Żornaczuk

Abstrakt

Prowadzenie skutecznych działań z zakresu edukacji przyrodniczo-leśnej przez Lasy Państwowe nie jest możliwe bez nawiązania współpracy ze szkołami. W świetle przeprowadzonych badań m.in. nad współpracą szkół z nadleśnictwami LP w 2003 i 2004 r. wynika, że średnio w Polsce jedno nadleśnictwo współpracuje z 10 szkołami podstawowymi. Podjęcie współpracy przez szkoły i nadleśnictwa prowadzi m.in. do częstszego uczestnictwa młodzieży szkolnej w zorganizowanych zajęciach edukacyjnych w lesie. Nauczyciele, którzy wzięli udział w badaniu, najczęściej dowiadywali się o możliwości współpracy bezpośrednio od pracowników nadleśnictw. Jednocześnie spośród usług edukacyjnych oferowanych przez różne instytucje (tj. Lasy Państwowe, parki narodowe, parki krajobrazowe, organizacje ekologiczne, Polskie Towarzystwo Turystyki Krajoznawczej i in.) nauczyciele najczęściej korzystali z oferty edukacyjnej przygotowanej przez Lasy Państwowe. Leśnicy, którzy wzięli udział w badaniu, w ramach współpracy ze szkołami najchętniej proponują zorganizowanie, przeprowadzenie, współorganizację konkursów tematycznych. Tymczasem oczekiwania nauczycieli względem Lasów Państwowych, i wyobrażenia leśników o oczekiwaniach nauczycieli, nie zawsze pokrywają się ze sobą. Są z reguły większe, gdy szkoła nawiązała współpracę z nadleśnictwem. Z kolei leśnicy mają różne wyobrażenia o potrzebach nauczycieli, m.in. w zależności od wyposażenia terenu nadleśnictwa w obiekty edukacyjne.

POSITION OF THE THEMATIC COMPETITION IN COOPERATION OF SF FOREST INSPECTORATES WITH SCHOOLS

Abstract

To run successful activities in nature - forest education by State Forests is not possible without establishing cooperation with schools. From the research held on, among others, cooperation of schools with the forest inspectorates in 2003 and 2004 it shows that in Poland average 1 inspectorate cooperates with 10 basic schools. Starting such cooperation leads to more frequent participation of school children in organized educational lessons in forests. Teachers, who took part in research, most often learned about possibility of cooperation from the inspectorates personnel. Simultaneously, among educational services provided by different institutions (that is State Forests, national parks, landscape parks, ecological organizations, Polish Country-Lovers Society and others) teachers most often chose the offer of State Forests. Foresters, who took part in research, prefer organizing, running and cooperation on thematic competitions. Meanwhile, expectations of teachers towards State Forests and expectations of foresters about teachers' expectations do not always overlap. They are usually bigger

if the school started cooperation of forest inspectorate. Furthermore, foresters have different picture as for teachers' needs and that depends also on the educational premises being available on the area of inspectorate.

Wstęp

Prowadzenie skutecznych działań z zakresu edukacji przyrodniczo-leśnej przez Lasy Państwowe nie jest możliwe bez nawiązania współpracy ze szkołami. Konkursy tematyczne, obok zajęć terenowych, czy prelekcji szkolnych są jedną z chętniej wybieranych form edukacji przyrodniczo-leśnej. Na podstawie wyników badań przeprowadzonych w 2002 i 2003 r. ustalono, że najczęstszymi odbiorcami działań edukacyjnych prowadzonych przez Lasy Państwowe są uczniowie szkół podstawowych (Żornaczuk 2005). Potwierdzają to również oficjalne dane Lasów Państwowych zebrane w raportach z działalności Lasów Państwowych w 2004 i 2005 roku.

W 2002 r. do wszystkich istniejących wówczas 439 nadleśnictw w kraju, rozesłano ankietę dotyczącą stanu edukacji przyrodniczo-leśnej. Po uzgodnieniach z pracownikami nadleśnictw faktycznych danych, przyjęto, że reprezentują one stan na początek 2003 r. Ankiety zostały wypełnione przez pracowników nadleśnictw, którzy w ramach swoich obowiązków służbowych zajmują się organizacją edukacji przyrodniczo – leśnej.

Jednym z celów podjętych w 2004 r. badań, sfinansowanych przez Komitet Badań Naukowych, była próba poszukania odpowiedzi na pytanie jakie są determinanty współpracy nauczycieli i pracowników nadleśnictw. W sumie w badaniach ankietowych wzięło udział 1252 dwunastolatków, 30 pracowników nadleśnictw i 59 nauczycieli przyrody ze szkół podstawowych. Badania przeprowadzono na terenie trzech regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych: białostockiej, piłskiej i wrocławskiej, zaś w każdej regionalnej dyrekcji wybrano po 10 nadleśnictw. Z terenu każdej jednostki administracyjnej LP, która wzięła udział w badaniu, wybrano zgodnie ze wskazaniem pracownika nadleśnictwa odpowiedzialnego za edukację leśną po 2 szkoły podstawowe (sześcioklasowe), z których jedna w ocenie nadleśnictwa nawiązała z nim współpracę, natomiast druga do tej pory nie współpracowała. W badaniach wzięł udział, z każdej ze szkół, jeden nauczyciel przyrody wytypowany przez dyrektora szkoły oraz jedna klasa V lub VI szkoły podstawowej.

Tab. 1. Zestawienie odpowiedzi dotyczącej zgłaszania się szkół do nadleśnictw z propozycją nawiązania współpracy, badania ankietowe przeprowadzone we wszystkich nadleśnictwach w kraju w 2003 r.

Table 1. List of replies regarding schools' applications to inspectorates with the proposal for cooperation, survey held in all forest inspectorates in the country in 2003

Nawiązanie współpracy przez szkoły	Liczba nadleśnictw	Struktura procentowa
szkoły nie zgłaszają się z propozycją współpracy		
tak	23	5,2
nie	394	89,7
szkoły zgłaszają się z propozycją współpracy, ale tylko doraźnie, jednorazowo		
tak	326	74,3
nie	91	20,7
szkoły zgłaszają się z propozycją stałej współpracy		
tak	131	29,8
nie	286	65,1
braki danych	22	5,0
Ogółem	439	100,0

Tab. 2. Zestawienie odpowiedzi nauczycieli na pytanie: *Jak często wychodzi Pan(i) z dziećmi z klasy i prowadzi zajęcia w lesie?* – w zależności od podjęcia współpracy z nadleśnictwem

Table 2. Specification of teachers' answers to the question: How often do you leave the classroom and teach in the forest?- depending on starting cooperation with the forest inspectorate

Warianty odpowiedzi na pytanie: Jak często wychodzi Pan(i) z dziećmi z klasy i prowadzi zajęcia w lesie?	Struktura procentowa		
	ogółem	szkoła współpracuje z nadleśnictwem	szkoła nie współpracuje z nadleśnictwem
przy każdej nadarżającej się okazji wychodzimy z klasy i jedziemy/idziemy do lasu	32,2	37,5	25,9
raz w semestrze	25,4	18,8	33,3
dwa razy w semestrze	18,6	18,8	18,5
trzy i więcej razy w semestrze	15,3	15,6	14,8
nie mamy takiej możliwości i dlatego wszystkie zajęcia odbywają się w szkole	8,5	9,4	7,4

Tab. 3. Łączne wyniki odpowiedzi leśników na pytanie: Jakie działania we współpracy ze szkołami inicjuje nadleśnictwo?

Table 3. Total results of foresters answer to the question: What actions in cooperation with school are initiated by the forest inspectorate?

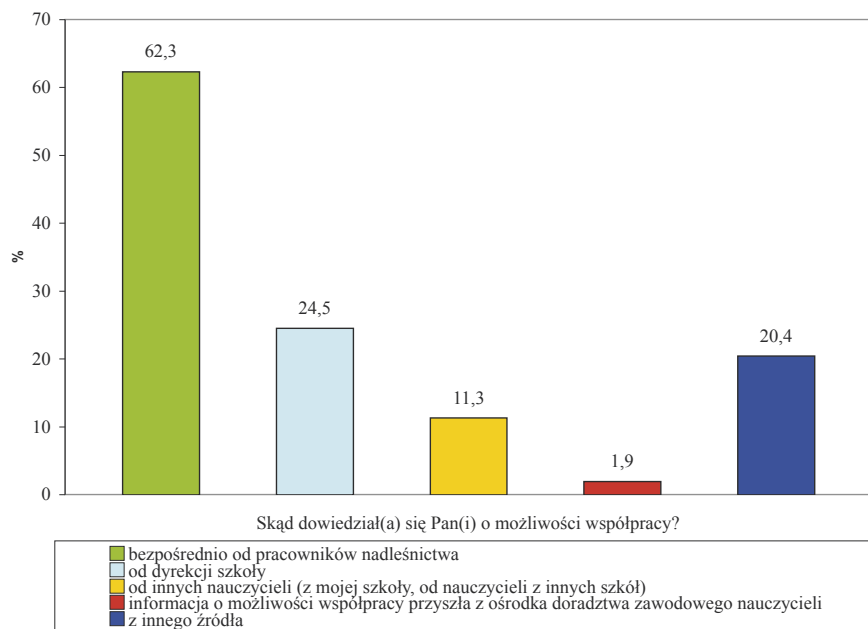
Działania we współpracy ze szkołami, które inicjują nadleśnictwa	Liczba odpowiedzi
konkursy	16
akcja „Sprzątanie lasu”	12
zajęcia terenowe	6
sadzenie lasu	4
dokarmianie zwierząt	4
spotkania w ośrodku, izbie, na ścieżce	4
rajdy (często rowerowe)	3
spotkania z nauczycielami (zapoznajwanie z obiektami, ofertą nadleśnictwa)	2
zakładanie „szkótek”, arboretów przy szkole	2
happeningi, działalność grup teatralnych	2
zbiórka baterii	1
cykliczne zielone szkoły (1 raz w miesiącu przez cały rok szkolny spotkania z określoną klasą)	1
budowa i opieka nad remizami leśnymi	1
zajęcia pt. cykl produkcyjny w leśnictwie	1
wyjazdy do parków narodowych	1
pogadanki o ochronie przeciwpożarowej	1
pogadanki w lesie i na lekcjach	1

Współpraca między leśnikami i nauczycielami

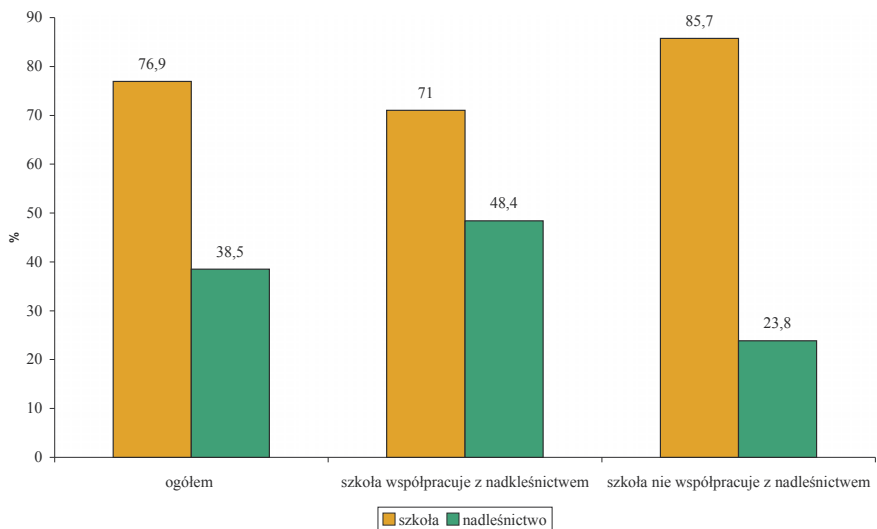
Głównymi odbiorcami edukacji leśnej prowadzonej przez Lasy Państwowe są dzieci i młodzież szkolna, co pokazują wyniki przeprowadzonego badania, jak i oficjalne dane Lasów Państwowych. Spośród szkół zidentyfikowanych przez pracowników nadleśnictw, średnio na terenie zasięgu administracyjnego nadleśnictw w 2003 r. było 16 szkół podstawowych, 6 gimnazjów i 4 szkoły średnie. Zgodnie z raportem *Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2002/2003* (GUS 2003), w roku szkolnym 2002/2003 było w Polsce 15 593 szkoły podstawowe, 6609 gimnazjów, 2227 szkół zasadniczych i 8943 szkoły średnie (w tym 2548 ogólnokształcących i 6395 zawodowych). Oznacza to, że średnio na terenie zasięgu administracyjnego jednego nadleśnictwa znajdowało się 36 szkół podstawowych, 15 gimnazjów i 25 szkół ponadgimnazjalnych. Pracownicy nadleśnictw byli w stanie zidentyfikować na swoim terenie jedynie 47,8% wszystkich szkół. Na ten wynik składa się głównie brak wiedzy o ilości szkół w dużych miastach, zapewne nieuwzględnienie szkół prywatnych i innego typu niepublicznych, szkół specjalnych i specjalistycznych, czasami traktowanie szkoły jako budynku (obiekту) bez wyróżnienia typów szkół tam znajdujących się (np. szkoła podstawowa i gimnazjum, gimnazjum i liceum). Należy domniemywać na podstawie stwierdzonych tak dużych rozbieżności między ilością szkół istniejących, a wiedzy o ich istnieniu w nadleśnictwach, że potencjalne zapotrzebowanie na usługi w zakresie edukacji leśnej, na poziomie całych Lasów Państwowych, jest bardzo poważnie niedoszacowane.

Bardzo wyraźnie widać to na terenach leśnych w sąsiedztwie dużych aglomeracji miejskich. W badaniu przeprowadzonym w 2004 r. w wybranych nadleśnictwach stwierdzono, że średnio jedno nadleśnictwo współpracuje z 10 szkołami podstawowymi, przy czym współpraca ta jest liczbowo bardzo zróżnicowana. Jeśli weźmiemy pod uwagę faktyczną średnią liczbę szkół podstawowych przypadającą na jedno nadleśnictwo, to okazuje się, że współpracowano z co czwartą szkołą podstawową.

Większość nadleśnictw w 2003 r. nawiązała współpracę ze szkołami z administracyjnego terenu nadleśnictwa, część również ze szkołami spoza swojego terenu administracyjnego. Przeważa sytuacja, w której to szkoły zgłaszają się do nadleśnictw z propozycją nawiązania współpracy o charakterze doraźnym, jednorazowym (tab. 1). Na podstawie przeprowadzonego w 2004 r. badania wśród 59 nauczycieli przyrody wynika, że ocena pracowników nadleśnictw biorących udział w badaniu odnośnie nawiązania współpracy przez szkołę nie pokrywa się z oceną nauczycieli. Niemal wszyscy nauczyciele ze szkół wytypowanych przez pracowników nadleśnictw jako współpracujące potwierdzili fakt nawiązania współpracy (96,9%), jednocześnie większość nauczycieli ze szkół wytypowanych jako niewspółpracujące twierdziła, że ich szkoła nawiązała współpracę z nadleśnictwem (81,5%).

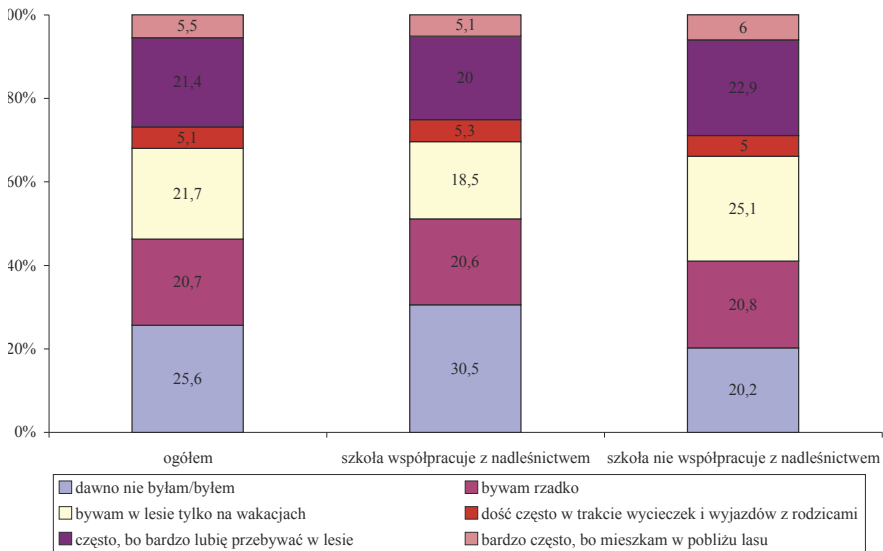

Ryc. 1. Wyniki odpowiedzi nauczycieli na pytanie: *Skąd dowiedział(a) się Pan(i) o możliwości współpracy?*
Fig. 1. Results of teachers' answers to the question: "Where did you learn about the possibility of cooperation?"

Ryc. 2. Wyniki odpowiedzi nauczycieli na pytanie: *Kto był aktywniejszym inicjatorem współpracy?* – w zależności od podjęcia współpracy z nadleśnictwem

Fig. 2. Results of teachers' answers to the question: "Who was more active in initiating mutual cooperation?" – depending on starting cooperation with the forest inspectorate

Ryc. 3. Wyniki odpowiedzi dzieci na pytanie: *Jak często bywasz w lesie?* – w zależności od podjęcia przez szkołę współpracy z nadleśnictwem

Fig. 3. Results of children's answers to the question: "How often do you go to the forest?" - depending on starting cooperation with the forest inspectorate by the school

Zdecydowana większość nauczycieli uważa, że to szkoła nawiązała współpracę z nadleśnictwem (im większa miejscowość, w której znajdowała się szkoła, tym rzadziej nauczyciele wskazywali szkołę na inicjatora współpracy), tymczasem zdaniem pracowników nadleśnictw to oni inicjują współpracę ze szkołami. Nauczyciele ze szkół, które zostały wskazane jako współpracujące z nadleśnictwem, częściej niż pozostali nauczyciele wskazywali na nadleśnictwa jako na inicjatorów tej współpracy (ryc. 1). Leśnicy dość słabo docierają ze swoją ofertą edukacyjną do szkół położonych w małych miasteczkach (do 10 tys. mieszkańców), podobnie jak do szkół położonych w dużych miastach (pow. 100 tys. mieszkańców). Poprzez wychodzenie z propozycją wspólnego działania i wspólnych przedsięwzięć, leśnicy mogą zainteresować swoją ofertą edukacyjną nauczycieli i dyrektorów szkół. Szkoły położone w dużych aglomeracjach miejskich mają trudniejszy kontakt z lasem i leśnictwem, stąd wydaje się, że jest to jedna z nielicznych możliwości nawiązania współpracy z zakresie edukacji leśnej dzieci i młodzieży.

O możliwości współpracy z Lasami Państwowymi nauczyciele najczęściej dowiadywali się bezpośrednio od pracowników nadleśnictw (ryc. 2). Jednocześnie spośród usług edukacyjnych oferowanych przez różne instytucje (tj. Lasy Państwowe, parki narodowe, parki krajobrazowe, organizacje ekologiczne, Polskie Towarzystwo Turystyczno – Krajoznawcze i in.) nauczyciele najczęściej korzystali z oferty edukacyjnej przygotowanej przez Lasy Państwowe. Zarówno nauczyciele jak i leśnicy oceniają współpracę pozytywnie (*zdecydowanie pozytywnie* 49,0% nauczycieli i 50,0% leśników, *raczej pozytywnie* 51,0% nauczycieli i 50,0% leśników).

Nauczyciele przyrody ze szkół, które zostały wskazane przez nadleśnictwa jako współpracujące z nadleśnictwem, częściej niż pozostali nauczyciele prowadzą zajęcia z dziećmi i młodzieżą w lesie (tab. 2). Można zatem domniemywać, że nauczyciele ci z zasady chętniej wychodzą do lasu i mają do niego lepszy dostęp z uwagi na bliskość szkoły i lasu. Jednym z efektów nawiązania współpracy między szkołą i nadleśnictwem było częstsze uczestnictwo dzieci w zorganizowanych zajęciach w lesie (ryc. 3). Najczęściej w lesie bywają dzieci, które mieszkają w pobliżu lasu oraz są w grupie dzieci ze szkół, które nawiązały współpracę z nadleśnictwem – 30,5%. Najczęściej w lesie w trakcie wycieczek i wyjazdów z rodzicami bywają dzieci ze szkół niewspółpracujących trwale z nadleśnictwem – 25,1%. W przypadku pozostałych wariantów odpowiedzi nie stwierdzono różnic istotnych statystycznie. Wyniki badania przeprowadzonego wśród dzieci pokazały, że najczęściej wielokrotnie brały udział w zorganizowanych zajęciach w lesie dzieci ze szkół położonych w miejscowościach o liczbie między 10 a 100 tys. mieszkańców. Jednocześnie dzieci, które zadeklarowały kilkakrotny udział w zajęciach, w lesie bywają często lub bardzo często, a dzieci, które nie brały udziału w zajęciach bywają w lesie rzadko (tab. 4).

Pracownicy nadleśnictw biorący udział w badaniu najczęściej zgłaszali się do szkół z propozycją przeprowadzenia, organizacji czy też współorganizacji konkursów tematycznych np.: plastycznych, fotograficznych (tab.3). Leśnicy często zwracają się do szkół również z inicjatywą przeprowadzenia akcji typu *Sprzątanie świata*, podczas których dzieci i młodzież uprzątają las ze śmieci i odpadków, a także z propozycją przeprowadzenia zajęć terenowych. Nauczyciele najczęściej zgłaszają leśnikom chęć przeprowadzenia zajęć w terenie, pogadanek w klasie, a także zgłaszają się w celu organizacji/współorganizacji konkursów i fundowania w nich nagród (tab. 4).

Tab. 4. Łączne wyniki odpowiedzi leśników na pytanie: *Jakie potrzeby edukacyjne oraz potrzeby współpracy z nadleśnictwem zgłaszają szkoły?*

Table 4. Total results of foresters' answers to the question: "What educational and cooperational needs are voiced by the schools?"

Potrzeby edukacyjne oraz potrzeby współpracy z nadleśnictwem zgłaszane leśnikom przez szkoły	Liczba odpowiedzi
zajęcia w terenie	12
pogadanki w klasie	7
chęć uczestnictwa w zajęciach	4
organizacja/współorganizacja konkursów	4
fundowanie nagród w konkursach	3
chęć poznania pracy leśnika	3
pomoce dydaktyczne	2
budowa ścieżek edukacyjnych	2
akcja „Sprzątanie świata”	2
organizacja wycieczek, biwaków	2
chęć poznania gat. drzew, roślin chronionych w najbliższym otoczeniu	2
nie zgłaszają potrzeb	1
pomoc finansowa	1
prośba o prasę leśną i przyrodniczą do bibliotek szkolnych	1
udostępnienie sadzonek drzew i krzewów leśnych oraz roślin ozdobnych	1
udział w warsztatach ekologicznych dla młodzieży	1
zapewnienie transportu do lasu lub na ścieżkę	1

Tab. 5. Łączne wyniki odpowiedzi nauczycieli i leśników na pytanie: *Czego oczekuje Pan(i) /najczęściej oczekują nauczyciele od Lasów Państwowych?*

Table 5. Total results of teachers' and foresters' answers to the question: "What do you expect most from the State Forests?"

Czego oczekują nauczyciele od Lasów Państwowych?	Struktura procentowa	
	ogółem nauczyciele	ogółem leśnicy
sponsorowania nagród w konkursach przyrodniczych	74,6	90,0
poprowadzenia przez umundurowanych leśników zajęć z uczniami w lesie	62,7	90,0
przygotowywania obiektów edukacyjnych takich jak np. ścieżki dydaktyczne, place dydaktyczne i materiałów pomocniczych do prowadzenia zajęć z różnych przedmiotów w lesie samodzielnie	74,6	53,3
poprowadzenia przez leśników zajęć z uczniami w lesie na uprzednio przygotowanych do tego obiektach terenowych	64,4	70,0
opracowania folderów, materiałów pomocniczych, z których można korzystać w klasie	78,0	23,3
sponsorowania wyposażenia sal przyrodniczych i pomocy dydaktycznych w szkole	57,6	36,7
takiego przygotowania terenu, treści tablic dydaktycznych, materiałów pomocniczych aby umożliwić zrealizowanie treści programu nauczania z przedmiotu „Przyroda”	59,3	13,3
sponsorowania poczęstunku na ognisku (napoje, kielbaski)	30,5	46,7
inne	1,7	6,7

Tab. 6. Formy edukacji leśnej zrealizowane w Lasach Państwowych oraz frekwencja w latach 2005-2006 – ujęcie liczbowe

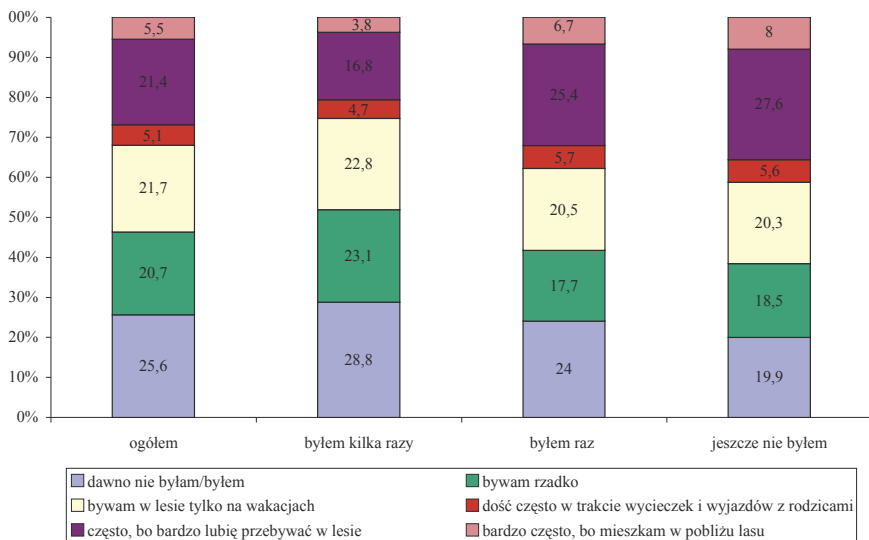
Table 6. Forms of forest education applied in State Forests and the presence in years 2005-2006 – quantification

Formy edukacji leśnej	2004		2005	
	Liczba zajęć	Liczba uczestników	Liczba zajęć	Liczba uczestników
lekcje terenowe	11193	394114	13502	484993
spotkania z leśnikiem w szkołach	4965	208293	4981	221689
prelekcje poza szkołą	4327	147177	4995	175525
konkursy	1194	121522	1357	151043
akcje, imprezy okolicznościowe	2606	377240	2410	523262
wystawy przyrodnicze	388	219477	338	309775
RAZEM	24673	1467823	27583	1866287

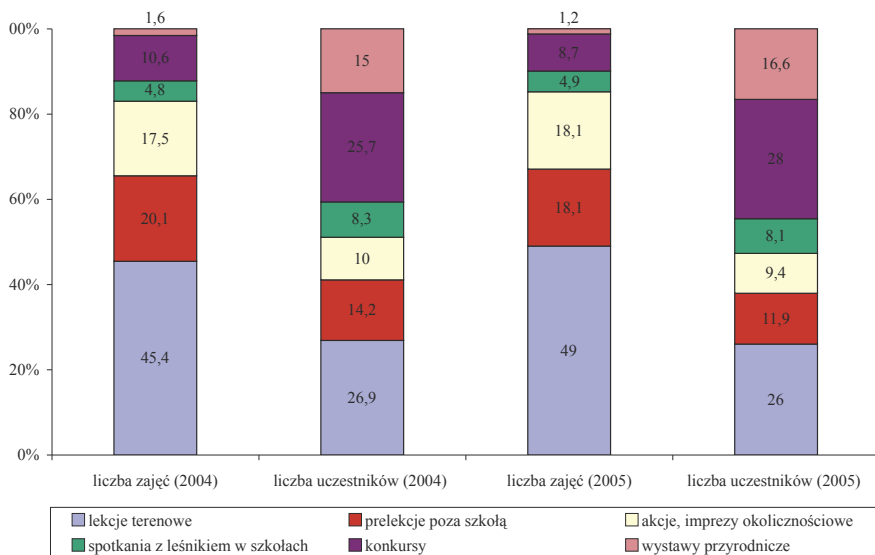
Oczekiwania ankietowanych nauczycieli i oczekiwania nauczycieli wg leśników w stosunku do Lasów Państwowych nie zawsze w równym stopniu pokrywają się ze sobą (tab. 5). Szczególnie duże rozbieżności widać na przykładzie wariantów odpowiedzi: *opracowania folderów, materiałów pomocniczych, z których można korzystać w klasie oraz takiego przygotowania terenu, treści tablic dydaktycznych, materiałów pomocniczych aby umożliwić zrealizowanie treści programu nauczania Przyroda*. Nauczyciele oczekują przygotowania materiałów, tras ścieżek, obiektów do przeprowadzenia samodzielnie zajęć w lesie, rzadziej poprowadzenia zajęć przez leśników czy sponsorowania poczęstunku na ognisku. Tymczasem według leśników oczekiwania nauczycieli względem Lasów Państwowych to głównie: *poprowadzenie przez umundurowanych leśników zajęć z uczniami w lesie, sponsorowanie nagród w konkursach przyrodniczych, poprowadzenie przez leśników zajęć z uczniami w lesie na uprzednio przygotowanych do tego obiektach terenowych*.

Konkursy jako forma edukacji leśnej

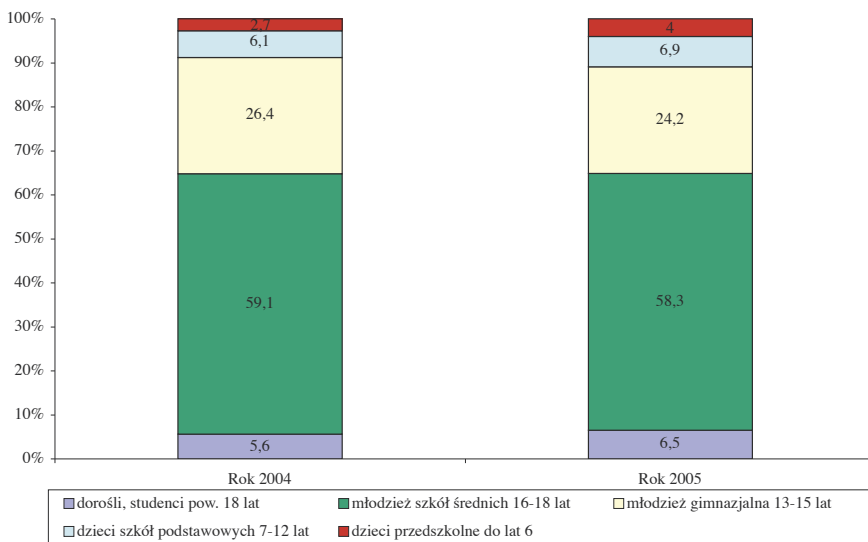
Spośród wszystkich form edukacji leśnej wyróżnionych w rocznych raportach z działalności edukacyjnej Lasów Państwowych konkursy cieszą się umiarkowaną frekwencją. W 2004 r. zorganizowano na terenie Lasów Państwowych 1194 konkursy (z wiedzy przyrodniczej, plastyczne, literackie, fotograficzne), w których wzięło udział 121 522 osoby, w roku następnym, 2005, zorganizowano 1357 konkursów i zanotowano przy tym 151 043 uczestników (tab. 6 ryc. 5). Blisko 60% uczestników konkursów stanowią dzieci i młodzież ze szkół podstawowych (ryc. 6).

Ryc. 4. Wyniki odpowiedzi dzieci na pytanie: *Jak często bywasz w lesie?* – w zależności od udziału lub braku udziału w zorganizowanych zajęciach edukacyjnych w lesie
Fig. 4. Results of children's answers to the question: "How often do you go to the forest?" - depending on their attendance in educational classes in the forest

Ryc. 5. Formy edukacji leśnej zrealizowane w Lasach Państwowych oraz frekwencja w latach 2005-2006 – struktura procentowa
Fig. 5. Forms of forest education applied in State Forests and the presence in years 2005-2006 – percentage structure

Ryc. 6. Uczestnicy edukacji leśnej zrealizowanej w Lasach Państwowych w latach 2005-2006 – struktura procentowa

Fig. 6. Participants of forest education executed in State Forests in years 2005-2006 – percentage structure

W minionych latach organizowano wiele konkursów na szczeblu krajowym i regionalnym. W 2005 r. dyrektor generalny Lasów Państwowych ogłosił I edycję akcji o charakterze edukacyjnym *I Ty posadź swoje drzewko*, której głównym celem jest propagowanie zadrzewień, przede wszystkim na terenach wiejskich oraz w obrębie małych miast. Organizatorzy konkursu: Lasy Państwowe, Instytut Badawczy Leśnictwa oraz Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Leśnictwa i Drzewnictwa mają nadzieję, że konkurs zachęci młodzież szkolną do udziału w pracach na rzecz zazielenianiu kraju (<http://www.lp.gov.pl/groups/cilp/drzewko/>). Konkurs ten adresowany jest nie tylko do młodzieży szkolnej, ale także do samorządów, organizacji pozarządowych, instytucji. Również w 2005 r. Towarzystwo Przyjaciół Lasu i Lasy Państwowe ogłosiły konkurs pod hasłem *Czysty Las*. W tym roku, podobnie jak w przypadku poprzedniego konkursu odbyła się II edycja. Konkurs skierowany jest do dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych, gimnazjów, liceów, techników i szkół średnich o profilu zawodowym. Celem konkursu jest m.in. poprawa czystości polskich lasów. Konkurs stanowi elementem wspomagający realizację programu *Czysty las* w Lasach Państwowych.

Konkursy od szeregu lat organizują również regionalne dyrekcje LP, a także poszczególne nadleśnictwa.

Zakończenie

Konkursy od wielu lat cieszą się nielubianą popularnością szczególnie wśród dzieci i młodzieży szkolnej. Ta forma edukacji przyrodniczo-leśnej pozwala na rozwinięcie wielu talentów tj. np. malowanie, fotografowanie, pisanie wierszy. Konkursy wspomagają nauczycieli w kształtowaniu i rozwijaniu umiejętności uczniów (określonych m.in. w podstawie programowej) tj. np. obserwacji, analizie wyników, prezentacji wniosków. Ponadto konkursy uruchamiają w dzieciach i młodzieży wiele pozytywnych emocji, często dają przyjemność tworzenia, a także uczą rywalizacji. Warto przy tym nie zapominać o nagradzaniu uczestników konkursu – bo przecież każdy z nas pragnie być zauważony, dostrzeżony, nagrodzony za ciężką pracę. Nie każdy może konkurs wygrać, jednakże nie należy zapominać o przegranych. Wystarczy przecież wysłać list z podziękowaniem za udział, każdemu wręczyć drewniany ołówek. Warto nagrodzić klasę za uczestnictwo, wygraną w konkursie, doposażając tym samym pracownię przyrodnicze, nauczycieli np. CD-romem z ciekawymi prezentacjami multimedialnymi, z odgłosami ptaków do wykorzystania na lekcji przyrody, biologii.

Należy pamiętać, że pomimo dużego wysiłku ze strony Lasów Państwowych nie wszystkie dzieci w Polsce miały okazję spotkać się z leśnikiem i tym samym z leśnictwem na ścieżce edukacyjnej. Uczestnictwo w konkursach nic nie kosztuje, nie powinno kosztować, a może być jedyną szansą na rozwijanie miłości do lasu.

Literatura

Raport z działalności edukacyjnej LP w 2004 r. 2005, CILP, Warszawa.

Raport z działalności edukacyjnej LP w 2005 r. 2006, CILP, Warszawa.

Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2002/2003. 2003.Wyd. GUS Warszawa.

Żornaczuk A. 2005. Charakterystyka ścieżek dydaktycznych w Lasach Państwowych. W: D. Anderwald (red.) *Współczesne Zagadnienia Edukacji Leśnej Społeczeństwa*. Stud. i Mat. CEPL, Rogów, 3(10): 171–183.

<http://www.pl.gov.pl/groups/drzewko/>

Anna Żornaczuk

Katedra Ochrony Lasu i Ekologii

Wydział Leśny SGGW

Anna.Zornaczuk@mos.gov.pl